HATÁRTALANUL

Beszámoló

Csallóköz kincsei, Pozsony, Zoboralja és Bajmóc lovagvára

HAT-KP-1-2022/1-000740

2023.06.11-14.

Szigetszentmiklósi Batthyány Kázmér Gimnázium
7.b

Kirándulásunk során a csallóközi és zoboraljai népművészet és építészet középpontba helyezésével fedeztük fel Felvidék kincseit, amellett, hogy megismerkedtünk számos kulturális és természeti látnivalóval is. Ellátogattunk Gútára, Dunaszerdahelyre, Zsérére, Alsócsitárra és Galántára, mely települések különleges néprajzi értékeket képviselnek. Megtekintettük a bősi erőművet, Pozsony nevezetességeit, illetve a bajmóci várkastélyt. A deáki magyar alapiskola diákjaival és tanáraival kapcsolatot teremtve ápoltuk az összetartozás érzését.

Előkészületek

Felvidéki utazásunk előkészületei már május közepén elkezdődtek.
Vállalásunk volt, hogy a Nemzeti Összetartozás Napjának kapcsán **kiállítást** szervezünk a felvidéki népművészet jegyében. Első lépésként az osztály a nemezelés technikáját alkalmazva, népi mesterségek oktatójának segítségével szütyőket, falidíszeket készített, illetve rátétes varrással egy terítő is megszületett. A tárgyak mintáit a martosi terítők mintakincséből merítettük. A kiállításra Mészárosné Feld Krisztina tanárnő kapcsolatai révén Kazárról két palóc népviseletet viselő babát hoztunk, illetve felöltöztettünk egy életnagyságú próbabát is kazári fiatalasszony népviseletébe. Néhány tanuló elkészítette a gútai hajómalom működő makettjét. Mindezeken túl a kiállítás részét képezték a tanulók által készített poszterek, melyeken Martosról, a szütyőkről, a hajómalmokról olvashattak az iskola diákjai. A 7.a osztály tablói pedig Kodály Zoltánról szóltak. A kiállítás egy hétig tartott.

Június 2-án, a **Nemzeti Összetartozás Napjáról** való megemlékezés részeként egy 7.a-s és két 7.b-s diák bemutatta kiállításunkat az iskola közösségének, melynek részét képezte egy rövid videó lejátszása is, amely a kiállításon szereplő két baba népviseletéről adott részletes tájékoztatást. A 7.a osztály népdalcsokor előadásával színesítette a műsort. Ezen a napon tartottuk diáknapunkat, amikor a tanulók különböző állomásokon különböző feladatokat oldhattak meg. Többek között az egyik állomás a 7. évfolyamé volt. Közös erővel egy online kvízjátékot készítettünk a kiállításról, így Felvidékről, amit QR-kód segítségével érhettek el a versenyezni vágyók. A nap végén eredményhirdetésre került sor, amikor a hetedikes diákok által felajánlott tárgyakat kiosztottuk a nyerteseknek. A nap folyamán az aulában elhelyezett kivetítőn palóc népviseletet bemutató videót játszottunk le többszöri ismétléssel, ami a diáknap díszleteként szolgált.

A **Magyarság Háza** által küldött videót, melynek címe Hátrányból építkező siker, az utazás előtti héten tekintettük meg. A filmvetítés után megbeszéltük a látottakat, elmondták a diákok milyen gondolatok ébredtek fel bennük. A következőket írták Juhász Péter sebészorvos történetének meghallgatása kapcsán:
„...Juhász Péter gyermekkora hatalmas szerepet játszott személyisége és élete alakulásában. Erre emlékezteti a házában lógó kép nagymamája kezéről. Péter férfi családban nevelkedett. Mivel anyja meghalt fiatalkorában, nagymamája, akit nagyon tisztelt, fontos szerepet töltött be családi életükben. A sebészorvos rávilágított arra, hogy nagyon fontos a közösség ereje, és hogy amit csinálunk nagyban befolyásolja közösségünk viselkedését akkor is, ha ezt mi nem vesszük észre. Elmesélte, hogy milyen fontos számára hivatása, és az, hogy emberéleteket tud megmenteni. Üzenete számunkra, hogy sose adjuk fel álmainkat, még akkor sem, és különösen akkor ne, ha küzdenünk kell értük.”

Egy másik órán két tanuló vezetésével áttekintettük az előttünk álló **útvonal**at térkép segítségével, illetve beszéltünk a **nevezetességek**ről, amelyek útitervünkben szerepeltek. Ezt oly módon tettük, hogy előzetesen minden tanuló választott egy látnivalót, amelyről egy diát készített. Mindebből aztán prezentáció készült, amit kivetítettünk, mialatt minden diák a saját diáján szereplő látványosságot bemutatta szóban is osztálytársainak.
Felvidékkel kapcsolatban beszéltünk annak területéről, népességéről, földrajzi adottságairól, történelméről és a lakosság összetételéről is.

A tanulók a négy napra vonatkozólag **feladatok**at kaptak. Az utazás minden napjának volt egy felelős csoportja. Minden csoportban, így minden nap volt fényképészünk, videósunk, tablókészítőnk, idegenvezetőnk, idő- és létszámfelelősünk, illetve egy-egy napon koszorúzónk és prezentálónk. A tablókészítők jegyzetelték a hallottakat, látottakat. Az idegenvezetők az adott napon egy-egy nevezetességről, hírességről beszéltek a buszon vagy a helyszínen, a prezentálók pedig a deáki alapiskolában mutatták be Szigetszentmiklóst és gimnáziumunkat egy előre elkészített diasor segítségével.

1.nap

2023. június 11-én, vasárnap reggel 7 órakor a 7.b osztály Felvidék felé vette útját, hogy megismerje és felfedezze a kincseket, amelyek ugyan tőlünk távol kerültek, de mégis még mindig hozzánk is tartoznak. A buszra felszállva idegenvezetőnk köszöntötte az ifjú turistákat, majd felvázolta, hogy milyen élményekben lesz részük az elkövetkező négy napban.

Első utunk **Dévény várához** vezetett, amit kívülről volt alkalmunk megtekinteni. A vár Magyarország határerődítményei közé tartozott valamikor. Majd sétát tettünk a Duna-Morva folyók összefolyásánál, ahol a vasfüggöny emlékműnél a kommunista rendszer áldozatairól emlékeztünk meg. A természet szépségeit is felfedeztük az emlékmű és a vár körül.

Ezután ellátogattunk egykori koronázó városunkba, **Pozsonyba**. A Pozsonyi várat már nagy távolságból láthattuk, amelynek méltóságteljes alakját fokozta a várdomb, amelyen áll a Duna fölé emelkedve. A dombon már a honfoglalás előtt vár állt, 902-től pedig folyamatosan magyar uralom alatt volt, határvédő szerepe ekkor alakult ki. A várból lesétáltunk az Óvárosba, ahol megtekintettük a gótikus Szent Márton templomot. A dóm kincstárában megismertük a koronázási ékszerek történetét, valamint azokat a drágaköveket, táblaképeket, amelyeket a székesegyház fennállásának több mint 560 éve során gyűjtöttek össze. A legértékesebb műtárgy Luther 1641-es bibliafordítása, mely a könyvnyomtatás első éveiben készült. A városközpontba sétálva elhaladtunk például egy hóhér háza mellett, és megpihentünk a Roland-kútnál. Szabadprogram keretén belül felfedezhettük a sétálóutcát.

Következő úticélunk a Kis-Kárpátok alatt megbúvó **Szentgyörgy** volt. Az óváros a kitelepített német lakosság középkorú, takaros polgárházaival büszkélkedhet. A piarista kolostor oldalán található napóra a szőlőművelő vidék szimbólumait ábrázolja. Itt található a történelmi Magyarország első lóvasút-pályája. Itt végezte középiskoláit Benyovszky Móric, a világhírű utazó, és itt született Vámbéry Ármin világhírű orientalista is, akiket egyik tanulónk mutatott be osztálytársainak. Az ősi Szentgyörgyi és Bazini grófi család által birtokolt város felett magasodnak Fehérkő várának maradványai, melyhez 4 km-es gyalogtúrát tettünk a város felett, erdei ösvényen. Ettől a céltól még a csepergő eső sem tudott minket eltántorítani.

Este a **deáki szállásunkra** érve beköltöztünk szobáinkba, elfogyasztottuk finom vacsoránkat, majd fakultatív programként sétát tehettünk az utazásunk alatt bázisunként szolgáló kis faluban.

2.nap

Az először korainak tűnő reggelink elfogyasztása után belevágtunk második napunk programjának megvalósításába. Miután a buszon még folytattuk az előző nap fáradalmainak kipihenését, illetve meghallgattuk idegenvezetőnk ismertetőjét Nyitráról, amely város mellett elhaladtunk, és egyik tanulónk beszámolóját Csák Máté életéről, 10 óra körül megérkeztünk **Nagytapolcsány várához**. A vár romjai közvetlenül Kővárhely község felett tornyosulnak 525 m tengerszint feletti magasságban. A vár a 13–14. század fordulóján épülhetett a Csák nemzetség birtokán. A romok felfedezése előtt és után jól esett a rövid séta a zöld természeti környezetben.

Folytatva utunkat koradélután megérkeztünk a Kárpát-medence legromantikusabb lovagvárába, a **bajmóci várkastélyba**. Mátyás királyunk is tartott itt egykor országgyűlést. A vár nemcsak kívülről meseszép, de belső berendezéseit, kialakítását is érintetlenül őrizte meg évszázadokon át. Az épületen és annak berendezésén túl lenyűgözött bennünket a várbarlang is. Ezután a kastély közelében elhelyezkedő sétálóutcában szabadprogram keretén belül sétát tehettünk, vásárolhattunk.

A néprajzáról híres Zoboralja várt minket a délután további részében. **Alsócsitáron** megemlékeztünk Kodály Zoltánról egyik tanulónk segítségével, majd megkoszorúztuk a községi hivatal falán található emléktáblát, melyet 2005-ben avattak fel. Kodály 1907 és 1910 között Zoboralján kezdte néprajzi gyűjtéseit, neki köszönhetően váltak az A csitári hegyek alatt és A gerencséri utca kezdetű népdalok közismertté.

Zsérén a híres Zsibrice együttes alapító tagja, Bencz Ilonka néni várt bennünket, aki által felidéztük Kodály Zoltán indíttatását arra, hogy ezen északi, Nyitra környéki, hagyományőrző magyar nyelvi szigeten kezdjen gyűjtésbe. Miután megtekintettük a tájházat, és megismerkedtünk a zsérei menyasszony és vőlegény viseletével, illetve számos szerszám nevével, lánykikérő és búcsúztató népdalokat hallgathattunk meg.

Az este folyamán a bowlingozás élményében lehetett részünk szállásunkon, amit nagyon élveztünk.

3. nap

Mint minden reggel, ezen a napon is 8 órakor elindult buszunk, immár tapasztalt fiatal utazó turistákat szállítva fedélzetén, ezúttal **Gútának** véve az irányt. A Kis-Duna régi medrénél megtekintettük a különleges, úszó hajómalmot és Közép-Európa leghosszabb fedett fahídját, gyönyörű természeti környezetben. Két barátságos kutya is hozzánk szegődött a látogatás erejéig. Két diákunk a malomkerék megforgatásának próbáját sikeresen kiállta ezen a helyszínen.

Komárom bebarangolása következett a nap folytatásaként. Először megtekintettük a komáromi erődrendszer Duna bal partján lévő erődjét, az Óvárat, mely a török hódoltság idején végvárként funkcionált. Az 1594-es sikertelen török ostrom után kezdődött meg a komáromi erődrendszer kiépítése. Majd sétát tettünk a kettévágott Komárom elszakított, de

ma is magyar többségű felében. A belváros nevezetességei közül megtekintettük például a Tiszti pavilont, a Klapka-téren álló, a város hős védőjének, Klapka Györgynek 1896-ban felavatott egész alakos szobrát, valamint a látványos Európa-udvart. Klapka Györgyről egyik tanulónk által még a buszon, illetve idegenvezetőnk segítségével a szobornál is megemlékeztünk, majd megkoszorúztuk azt.

Ellátogattunk a Csallóközi Múzeumba, amely ma **Dunaszerdahely** legjelentősebb műemléke, benne régészeti és őstörténeti gyűjteménnyel. Az emeleten lévő kiállítás a táj népi építészetével foglalkozott, láthattunk korhű paraszti konyhát és szobát, valamint egy martosi tisztaszobát is.

Utolsó utunk ezen a napon a **bősi** vízlépcsőhöz vezetett. Szemügyre vettük a vízierőmű turbinarendszerét, a víztározót és a felvízcsatornát. A bősi erőművet és a duzzasztott Dunát élmény volt közelről látni, csakúgy az üvegpadlós kilátóról csodálni az elénk táruló tájat.

A kedd este a deáki futballpályán focizással, röplabdázással és kosárlabdázással telt.

4. nap

Utolsó napunk reggelén nem kellett sokat utaznunk ahhoz, hogy elérkezzünk első úticélunkhoz, amely a **Deáki** Bencés Apátsági templom volt. Megtudtuk, hogy Deáki szülötte Serédi Jusztinián hercegprímás, esztergomi érsek, akit ebben a templomban kereszteltek meg. A deáki bencések használták a Pray-Kódexet, melyben az első magyar írásos nyelvemlék olvasható. Felsétáltunk a templom tornyába is.

Ezután meglátogattuk a deáki Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskolát, ahol meleg szeretettel fogadtak bennünket. Az igazgatónő köszöntése után a felvidéki tanulók két táncbemutatót tartottak, átadtuk az ajándékokat, majd két diákunk prezentációt tartott Szigetszentmiklósról és gimnáziumunkról. Ezután a hetedik és nyolcadik osztályosok fogadták termeikben tanulóinkat ismerkedésre, beszélgetésre. Örömmel töltötte el diákjainkat, hogy felvidéki ismerősökre tehettek szert, élményekkel teli hagytuk el az iskola épületét.

Galántára látogattunk utolsó úticélként, ahol először megtekintettük a Honismereti Múzeumot, amely a Kis-Duna mentén és a Vág alsó folyásán végzett molnármesterség történetét mutatja be. A gyűjtemény mellett cölöpös vízimalmokat és hajómalmokat is láthattunk. Majd az Esterházy család ősi rezidenciájához, a neogótikus kastélyhoz sétáltunk, melynek hátsó épületegyüttesét 2021-ben újították fel. A tetőről megtekinthető az egész város, de jó időben látni lehet Nagyszombat épületeit, a Zobor-hegyet és a Kárpátokat is. A kastélyparkban felkerestük Kodály Zoltán fejszobrát.
Idegenvezetőnk az utazás során naponta kvízkérdéseket tett fel, amelyekre csoportokban kellett írásban válaszolni. A parkban ennek a játéknak az eredményhirdetése is megtörtént, a csapatok okleveleket kaptak.
Végül ajándékvásárlásra volt lehetőségünk a városban szabadprogramként.

Ezután **Szigetszentmiklós** felé indult el buszunk. Késődélután érkeztünk meg a gimnázium elé kellemesen elfáradva. Felvidéki utazásunk alatt sok-sok élménnyel gazdagodtunk, a nemzeti összetartozás érzése erősödött bennünk. Hálásak vagyunk mindezért.

Értékelő óra, témanap

A hazaérkezésünket követő napot azzal kezdtük, hogy beszámolót tartottunk, felidéztük, hogy hol jártunk, mit láttunk a négy nap során. Majd munkához látott az osztály csoportokban. A videósok videót vágtak, a fényképészek kiválogatták, majd feltöltötték képeiket a közös felületünkre, illetve összeállítottak egy diasort a kirándulásról, a tablókészítők pedig a tablókon dolgoztak. Ezek a produktumok segítenek majd a felvidéki emlékek felidézésében, hogy minél tovább szívünkben őrizhessük azokat.
A tablók alább, illetve az iskola aulájában láthatók.

HATÁRTALANUL
1.NAP
FELVIDÉK

Dévényi vár
212m magas várhegyen áll a Duna és a Morva folyók összefolyásánál

Tó a Dévényi vár alatt

Vasfüggöny emlékmű
A Dunán átkelni próbáló,lelőtt menekülők emlékére állították

Pozsonyi vár
egy nagy történelmi múlttal rendelkező várkomplexum a Kis-Kárpátok egy elszigetelt hegyén, a Duna bal
partján, Pozsony történelmi városrészében.

Barokk kert
Mária Terézia kertjének mintájára készült barokk stílusú kert

Árpád-házi Szent Erzsébet szobor
gyakran ábrázolják korsóval, amelyből a szegényeknek adott inni, illetve pálmaággal, amely a halál feletti győzelem jelképe. Rózsákkal a kötényében, kosarában is ábrázolják

UFO híd
A Szlovák nemzeti felkelés hídja a Duna egyik hídja Pozsonyban.

Szent Márton-dóm
a 15.században épült gótikus székesegyház Pozsony történelmi városrészében. Ez a szlovák főváros legnagyobb és legjelentősebb római katolikus temploma

Roland kút
Egy 10,5 méter magas szobor áll a kút tetején,
ami Roland szoborként is ismert. Nagyon sok legenda maradt fent a kúttal kapcsolatban

erdő

Fehérkő várának romjai
Egy 283 méter magas domb csúcsán helyezkedik el.
A középkori várból mára csak restaurált maradványai láthatóak.

7.b

HATÁRTALANUL

FELVIDÉK

II. nap

7.b

Nagytapolcsányi vár:

Nagytapolcsány (szlovákul Topoľčany) város Szlovákiában. Nagytapolcsány területe már az ókorban lakott volt, majd bronzkori, római, ószláv és honfoglalás kori magyar település. A várost német telepesek alapították a 12. században. Először 1173-ban említik Tupulchan néven. Várának romja a várostól 15 km-re északnyugatra, Kővárhely falu határában áll.

Csák Máté élete & családja:

Trencséni Máté a Csák nemzetség legismertebb és legnagyobb hatalmú tagja. Tartománya a vági területekre, a Tátrára és a bronyói szomszédos morva területekre terjedt ki. 1260-ban született és 1321-ben halt meg Trencsénben. Birtokközpontja Trencsénben volt. Harcolt többek között János cseh király és I. Károly magyar király ellen is. Csák Máté 1291 nyarán részt vett III. András magyar király által Habsburg Albert osztrák herceg ellen vezetett alsó-ausztriai hadjáratban, melynek során a magyar csapatok Bécsig nyomultak előre. A hadjáratot követően a király lovászmesteri címet adományozott neki és porosonyi ispánná nevezte ki. 1292-ben a Kőszegi testvérek csapatai elfoglalták Pozsony és Detrekő várát, még abban az évben 1293-ban erőszakkal megszerezte a Trencsén vármegye délkeleti szelén fekvő Ugrócvárát a hozzá tartozó falvakkal együtt. 1296-ban megvásárolta Vöröskő várát és még ebben az évben megszerezte a nádori és vele együtt a kun bírói címet.
Trencsén vára feltehetően 1297 tavaszán került a birtokába és a Pannonhalmi Bencés Főapátság Nyitra vármegyei birtokait pusztította és vette el erőszakkal.

Bajmóc:

Ezen a napon ellátogattunk a Bajmóci várba (szlovákul Bojnický zámok), ami egy középkori vár a szlovákiai Bajmócban, itt vezettek minket körbe és mutatták be a régi tulajdonosokat. Ez egy román stílusú kastély néhány eredeti gótikus és reneszánsz elemmel, amely a 12. Században épült. Első tulajdonosa III. Csák Máté magyar nemes volt , aki 1302 – ben kapta V. László magyar királytól. Végül a Pálffy családból származó utolsó híres kastély tulajdonos, magyar gróf Pálffy János Ferenc 1888-tól 1910-ig. Az 1950-es tűzvész után teljesen felújították.

Zsére:

Zsérén 1977-től működőképes tájházat látogattuk meg, ahol Bencz Ilona bemutatta a régi népviselet et és körbevezetett a házban. Az épületbe belépve a pitarban találjuk magunkat, ami a konyha szerepét is betöltötte. A hátsó szobában helyezték el a rokkát, a guzsalyt, a motollát és egy eredeti állapotú, használható szövőszéket. A tisztaszobába került a sikló hasa és a menyasszony vetett ágya. Végül Ilonka néni és a menye a házassággal kapcsolatos énekeket énekeltek nekünk.

Alsócsitár:

Megkoszoruztuk Kodály Zoltán emlékművét

Határtalanul

FELVIDÉK

3. NAP

Vodný mlyn v Jelke

A Jókai Vízimalom

The Watermill in Jelka

Várpont: begáraton, szabadtéri színpad, bárom-helyiséges. Az utca felőli helyiség a szoba. A második helyiség a konyha, a harmadik pedig a kamra. A lemenő szoba és a kamrába a bőröndök elhelyezésére szolgáló fekvőhely található.

Csallóközi Múzeum

1920-ban épített vízi; 1983-ban felújított-tól ma múzeumként szemlélhető. Az utolsó megmaradt hajómalom, Szlovákia egyetlen hajómalma.

Európa leghosszabb fakerekét üzemeltető (1800 m) többször felújították, és újraépítették, de végleges alakját 2015-ben érte el.

Gútai hajómalom

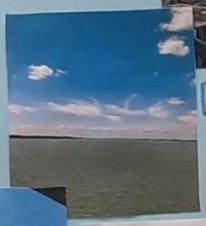

BŐSI VÍZLÉPCSŐ

Duna magyarországi és szlovákiai part-szakaszainak komplex hajózásfejlesztésére tervezett építmény. Célja: az energia-termelés, hajózhatóság biztosítása, árvízvédelem, és területfejlesztés.

- Óvár Komárom legrégebbi része, a belváros északnyugati részén. A város új erődítését 1405-től

- Klapka György védte a várat. A szobra Révkomáromban található. 1991. Május 5-én avatták fel. A szobor Róna József szobrász terve szerint készült

- Az Európa-udvar a 20. század végén alakult ki. A magyar történelem szobrai vesznek körül. Mátyás király uralkodásának tanúságát "őrzi". A Németh-ház legrégebbi épülete (az egész városnak is).

Szent András templom:
- Helyén az első templomot 1674-1677 között építették
- Ez egy katolikus templom
- Mai formájában 1768-1771 között épült barokk stílusban

Komárom

7.b

HATÁRTALANUL

4. NAP

SZLOVÁKIA, FELVIDÉK

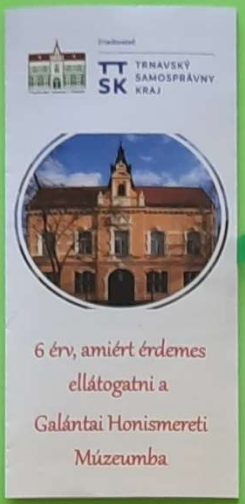

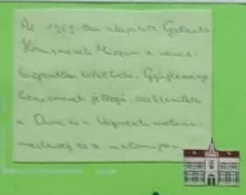

GALÁNTA

Esterházy kastély, Galánta

A kastély mindenkori reneszánsz stílusú és ötlal védett volt 1633 tól. 1736-ban barokk stílusúvá átépítették. Jelenleg csak a felújított, északi szárny látogatható, amelyben kiállító terem is található. A kastély udvarán gyakran kőzönség, kulturális rendezvények, koncertek, városi ünnepségek vannak. Az északi szárny felújítását követően a kastély korábbi stílusában berendezett bútorzat és kárpitok találhatók. Fmotól vonzza a kastélyt óvező, szépen kialakított történelmi parkban van lehetőség.

DEÁKI

Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola

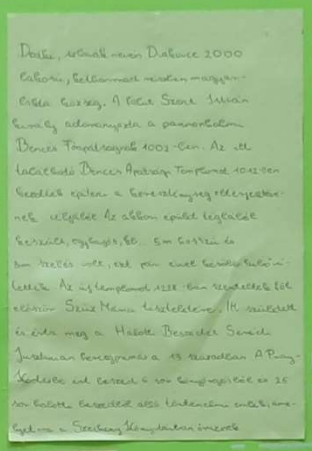

FESTETT ÜVEGABLAK

MAGYARORSZÁG, SZIGETSZENTMIKLÓS

7.b